

# Prehľad a analýza sociálnych podnikov na Slovensku na základe vybraných charakteristík

## Overview and analysis of social enterprises in Slovakia on the basis of selected characteristics

Lenka Pčolinská

<https://doi.org/10.33542/VSS2022-1-03>

### Abstract

The article focuses on the analysis and overview of registered social enterprises as a new business entity in the social economy since 2018, in which the new Act No. 112/2018 on the social economy and social enterprises came into force. The article points out their scope in Slovakia in terms of selected characteristics, namely: territorial distribution by region, distribution in terms of choice of legal form, in terms of achieving a positive social impact and others.

**Keywords:** social economics, social entrepreneurship, registered social enterprise

### Úvod

Vnímanie ekonomiky v 21. storočí je ovplyvnené výzvami ekonomických, sociálnych, ale aj ekologických inštitúcií, ktoré poukazujú na potrebu zmeny ekonomického myslenia a zdôrazňujú potrebu priblíženia ekonomiky k potrebám spoločnosti. Mnoho občianskych iniciatív prichádza s dôrazom, ktorý kladie do stredu záujmu človeka s jeho potrebami namiesto maximalizácie zisku, ako najdôležitejšieho cieľa podnikania.

Odpoveďou na hľadanie takéhoto spôsobu realizácie ekonomických aktivít je sociálna ekonomika a sociálne podnikanie. Sociálna ekonomika je podporovaná aj medzinárodnými spoločenstvami ako je Európska únia, najmä kvôli politike zamestnanosti.

Cieľom tohto článku je poskytnúť obraz o rozvoji zakladania sociálnych podnikov a ich základnom nastavení na základe vybraných charakteristík na Slovensku. Pre potreby tohto článku sme využili údaje Registra sociálnych podnikov na Slovensku, ktorý je prístupný verejnosti na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny.

### 1. Sociálna ekonomika a sociálne podniky

Podľa štúdie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru "O najnovšom vývoji sociálnej ekonomiky v Európskej únii" existuje 2,8 miliónov podnikov a organizácií sociálnej ekonomiky v Európskej únii, ktoré zamestnávajú 13,6 miliónov ľudí a podieľajú sa 8% na tvorbe HDP EÚ (European Economic and Social Committee, 2017).

Sociálna ekonomika zahŕňa všetky ekonomické činnosti vykonávané podnikmi, predovšetkým družstvami, asociáciami a spoločnosťami vzájomného prospechu, ktorých etika vyjadruje nasledujúce zásady:

1. poskytovanie služby svojim členom alebo komunite je prioritnejšie ako zisk,
2. subjekty majú autonómne riadenie;
3. v rámci svojej činnosti zdôrazňujú demokratický rozhodovací proces;
4. pri rozdeľovaní výnosov prioritujú ľudí a prácu nad kapitálom (Defourny J., Develtere P., Fonteneau, B., 1999).

Sociálna ekonomika je medziodborová vedná disciplína, ktorá skúma správanie sociálnych subjektov, predvída sociálno-ekonomické podmienky alternatívnej realizácie verejného záujmu s cieľom spoločensky začleňovať znevýhodnené či dlhodobo exkludované skupiny (Korimová a kol., 2008; Korimová, 2014). Organizácie sociálnej ekonomiky sa líšia od súkromného ziskového sektoru tým, že ich primárnym cieľom je slúžiť potrebám svojich členov alebo širšiemu verejnému záujmu namiesto maximalizovania a rozdeľovania zisku medzi členov alebo podielníkov (Pčolinská, 2021).

Pri vymedzení sociálneho podnikania ide o špecifický druh podnikania, ktorý je prioritne založený na neziskovom princípe netrhových alebo polotrhových vzťahov pluralitných poskytovateľov, ktorí pôsobia v oblasti verejného záujmu (Korimová a kol., 2008; Korimová, 2014). Je nástrojom sociálnej ekonomiky a preto subjekty sociálneho podnikania pôsobia vo všetkých sektoroch národného hospodárstva (primárny, sekundárny, terciárny, kvartérny, kvintárny sektor) (Pčolinská, 2021). Sociálne podnikanie je tiež definované ako model inovatívneho podnikania, ktoré je prioritne zamerané na dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu, spôsobom vytvárania zdieľaných hodnôt, a tento jeho cieľ uprednostňuje pred maximalizáciou zisku (Pongrácz, 2021).

Sociálna ekonomika a sociálne podnikanie sa stáva súčasťou európskej politiky trhu práce, ale aj snáh jednotlivých členských štátov Európskej únie implementovať legislatívne nástroje v rámci svojich politík pre lepšiu koordináciu aktivít subjektov sociálnej ekonomiky.

Európska komisia prijala 9. decembra 2021 nový Akčný plán pre sociálnu ekonomiku. Cieľom plánu je zvýšiť sociálne investície, podporiť aktérov sociálnej ekonomiky a sociálne podniky pri zakladaní, rozširovaní, inováciách a vytváraní pracovných miest (European Commission, 2021).

Začiatky pôsobenia sociálnej ekonomiky na Slovensku začali po vstupe Slovenska do Európskej únie. Už v roku 2006 sa v Programovom vyhlásení vlády SR objavila zmienka o podpore sociálnej ekonomiky a o podpore zakladania sociálnych podnikov. Následne na to bolo na Slovensku založených 8 sociálnych pilotných podnikov, hoci samostatný zákon upravujúci fungovanie sociálnych podnikov ešte nebol k dispozícii. Zástupnú rolu legislatívneho kreovania sociálnej ekonomiky zohral zákon č. 5/2004 o službách

zamestnanosti, ktorý v rámci novelizácií od roku 2008 zahŕňal definíciu sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania a na celú ďalšiu dekádu predstavoval legislatívny nástroj podpory tejto témy i podporu v zakladaní sociálnych a obecných podnikov. Praktický rozvoj sociálneho podnikania však bolo potrebné doplniť o širšiu a komplexnejšiu legislatívnu, ale aj o spoločenskú podporu, ktorá nebola dostatočná, aj dôsledkom zlyhania pilotných sociálnych podnikov.

V roku 2018 na Slovensku vstúpil do platnosti zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Zákon rozsiahlo a podrobne usmerňuje základnú terminológiu, zameranie a vymedzenie sektora sociálnej ekonomiky, jeho subjekty, proces zakladania a existencie sociálnych podnikov, ako aj vymedzenie spôsobu získavania finančnej podpory od štátu.

Sociálny podnik podľa tohto zákona je subjekt sociálnej ekonomiky, ktorý vykonáva sústavne, samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť hospodársku činnosť. Jeho hlavným cieľom je dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, pričom k dosahovaniu pozitívneho sociálneho vplyvu prispievajú tovary alebo služby, ktoré vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo k nemu prispieva spôsob ich výroby alebo poskytovania. Ak zo svojej činnosti podnik dosiahne zisk, použije viac ako 50 % zo zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného cieľa a časť zisku rozdeľuje podľa Obchodného zákonníka, rozdeľuje ju podľa postupov a pravidiel, ktoré nenarúšajú hlavný cieľ. Do spravovania svojej hospodárskej činnosti zapája i zainteresované osoby.

Zákon o sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikoch vymedzuje výkon štátnej správy v oblasti sociálnej ekonomiky dvom aktérom, a to:

1. Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 15 ods. 1 písm. i) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy.
2. Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré vypracúva a realizuje národné projekty v oblasti sociálnej ekonomiky (§ 25 ods. 4 zákona č. 112/2018 Z. z.).

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny vedie Register sociálnych podnikov. Ide o verejný zoznam údajov o registrovaných sociálnych podnikoch. Podľa tohto zákona sa do registra sociálnych podnikov zapisujú tieto údaje:

- a) obchodné meno, adresa prevádzkarne, ak je zriadená, a
  1. sídlo, ak ide o právnickú osobu,
  2. meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto podnikania, ak ide o FO – podnikateľa, ktorá je zamestnávateľom,
- b) identifikačné číslo organizácie,

- c) predmet podnikania alebo činnosti,
- d) merateľný pozitívny sociálny vplyv,
- e) percentuálna časť zisku, ktorú sa registrovaný sociálny podnik zaväzuje použiť na dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu,
- f) právna forma,
- g) meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu, s uvedením spôsobu, akým táto fyzická osoba koná v mene registrovaného sociálneho podniku a s uvedením dňa vzniku funkcie a po jej skončení dňa skončenia funkcie,
- h) konečný užívateľ výhod,
- i) telefónne číslo a adresa elektronickej pošty (Zákon č. 112/2018 Z. z. § 27; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, 2018).

Pre potreby analýzy registrovaných sociálnych podnikov existujúcich na Slovensku od roku 2018 v tomto príspevku boli z údajov Registra sociálnych podnikov vybrané tieto charakteristiky:

- rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa roku založenia,
- rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa druhu,
- rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa krajov,
- rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa časti reinvestovaného zisku,
- rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa právnej formy.

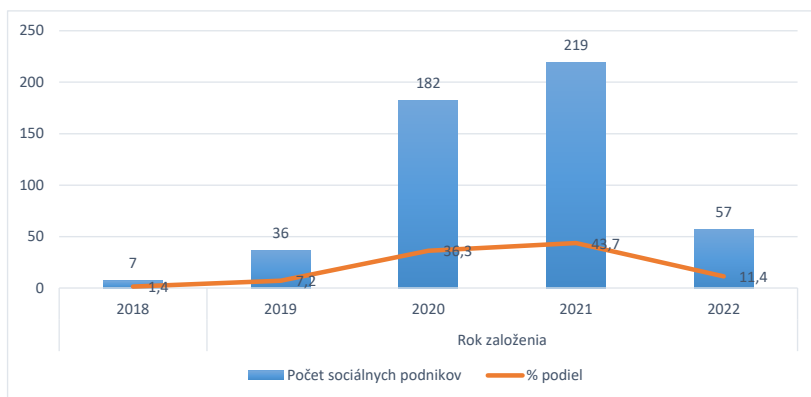
## **2. Prehľad a analýza registrovaných sociálnych podnikov podľa vybraných charakteristik**

Prehľad registrovaných sociálnych podnikov k 31. 3. 2022 nám ponúka základné informácie o tom, kde, kedy a aké druhy sociálnych podnikov za uplynulých necelých 5 rokov vznikli. Od uvedenia platnosti zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch v roku 2018 až k 31. 3. 2022 bolo evidovaných v Registri sociálnych podnikov 515 registrovaných sociálnych podnikov. Prvý sociálny podnik bol registrovaný 17. 9. 2018.

### **2.1 Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa roku založenia**

Najviac sociálnych podnikov bolo založených na Slovensku v roku 2021 a to 224 podnikov (Obrázok 1). V roku 2018, kedy vstúpil do platnosti zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, bolo založených najmenej sociálnych podnikov, a to iba 7. Najväčší nárast v registrácii sociálnych podnikov bol zaznamenaný medzi rokmi 2019 a 2020, a to až päťnásobne. V roku 2020 bolo zaradených do Registra 182 sociálnych podnikov. Tento nárast hodnotíme pozitívne, najmä vo vzťahu k pandemickej situácii Covid-

19, ktorá nastala na jar 2020. Možno konštatovať, že zakladaniu sociálnych podnikov sa napriek okolnostiam v tomto období darilo. Ide o pozitívny jav, ktorý vypovedá o adaptabilite trhu práce, kedy sa sociálne podniky ukázali ako životaschopné podnikateľské subjekty práve v čase ekonomickej krízy, spojenej s nárastom nezamestnanosti v spoločnosti. S ohľadom na dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu boli zamerané najmä na tvorbu pracovných miest znevýhodnených občanov s podporou z verejných zdrojov. Najviac sociálnych podnikov bolo doposiaľ zaregistrovaných v roku 2021, a to 219, čo bolo o 47 podnikov viac ako v roku 2020. Medziročný nárast medzi rokmi 2021 a 2022 nie je možné zatiaľ hodnotiť, nakoľko dáta za rok 2022, sú uvedené len za prvý štvrťrok. Ak však porovnáme počet podnikov registrovaných za prvý štvrťrok za rok 2022 oproti prvému štvrťroku 2021, ide o nárast o 14%, teda o 7 podnikov je počet registrovaných podnikov v danom období vyšší, ako v minulom roku.



**Obrázok 1: Počet registrovaných sociálnych podnikov podľa roku založenia**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

## 2.2 Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa druhu

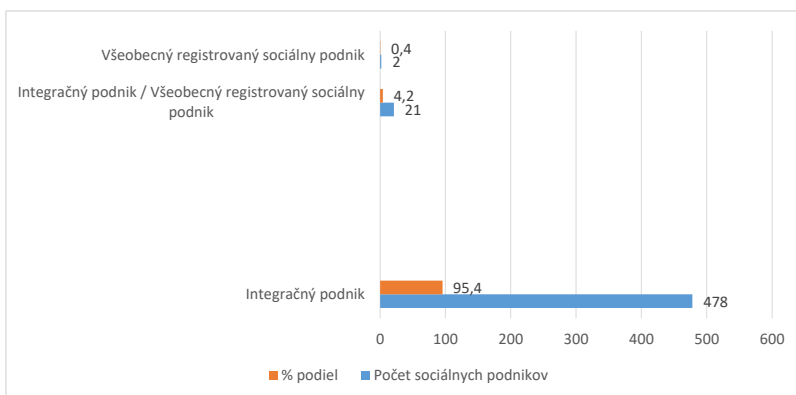
Z hľadiska zamerania činnosti a dosahovania pozitívneho sociálneho vplyvu sociálnych podnikov zákon vymedzuje 3 druhy registrovaných sociálnych podnikov:

- integračný podnik,
- sociálny podnik bývania,
- všeobecný registrovaný sociálny podnik.

Integračný podnik je verejnoprospešný podnik, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je podpora zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb. Sociálny podnik bývania je verejnoprospešný podnik, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je zabezpečovanie spoločensky prospešného nájomného bývania.

Všeobecný registrovaný sociálny podnik je nazvaný všeobecným preto, že môže naplňať alebo dosahovať pozitívny sociálny vplyv spôsobom poskytovania spoločensky prospešnej služby všeobecne v ktorejkoľvek z oblastí spoločenského života (Zákon č. 112/2018; Pčolinská, 2021).

Čo sa týka druhov sociálnych podnikov, z Obrázku 2 je zrejmé, že najvyšší počet registrovaných sociálnych podnikov tvoria integračné podniky, ktoré sa zameriavajú na pomoc znevýhodneným a marginalizovaným skupinám obyvateľstva, z radov nezamestnaných alebo dlhodobo nezamestnaných občanov a na ich integráciu na trh práce. Z celkového počtu registrovaných sociálnych podnikov je až 478 integračných sociálnych podnikov, čo predstavuje 95,4% z celkového počtu registrovaných sociálnych podnikov. Integračné podniky sú zamerané aj všeobecne, 21 podnikov je registrovaných ako Integračný podnik/Všeobecný registrovaný sociálny podnik a 2 podniky ako všeobecný registrovaný sociálny podnik. Všeobecné registrované sociálne podniky sa prevažne zameriavajú na ochranu životného prostredia, vzdelávanie, na tvorbu, rozvoj, ochranu, obnovu a prezentáciu duchovných a kultúrnych hodnôt a iné.

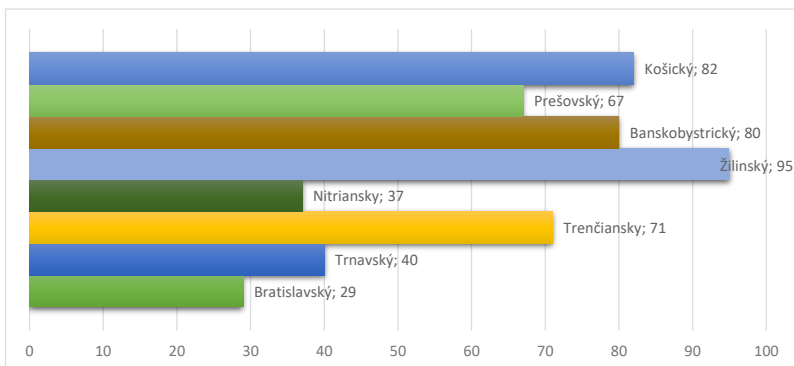


**Obrázok 2: Registrované sociálne podniky podľa druhu**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

### 2.3 Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa krajov

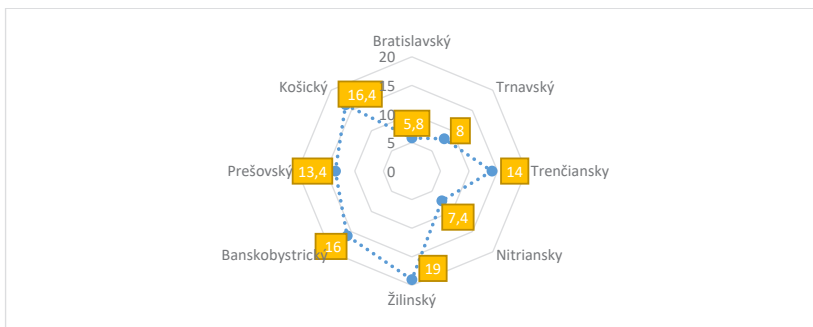
Pôsobenie sociálnych podnikov podľa geografického hľadiska v jednotlivých samosprávnych krajoch Slovenska poukazuje na fakt, že najviac sociálnych podnikov bolo od roku 2018 až k 31. 3. 2022 založených v Žilinskom a Košickom samosprávnom kraji (Obrázok 3). V Žilinskom kraji bolo založených 95 registrovaných sociálnych podnikov, v Košickom samosprávnom kraji bolo založených 82 registrovaných sociálnych podnikov. Najmenej, t.j. 29 registrovaných sociálnych podnikov, bolo založených v Bratislavskom kraji.



**Obrázok 3: Početnosť registrovaných sociálnych podnikov podľa krajov**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

Tento rozdiel možno prepojiť s potrebou zakladania sociálnych podnikov najmä v regiónoch a krajoch Slovenska, kde je aj vyššia miera nezamestnanosti. Ak porovnáme mieru nezamestnanosti v Bratislavskom kraji, v post-Covidovej dobe za február 2022 bola na úrovni 4,16%, oproti tomu v Košickom kraji je za február 2022 bola miera nezamestnanosti 10,22%. V Žilinskom kraji, kde je najvyšší podiel registrovaných sociálnych podnikov, teda 19% (Obrázok 5), bola vo februári 2022 miera nezamestnanosti na úrovni 5,37% (ÚPSVaR, 2022).



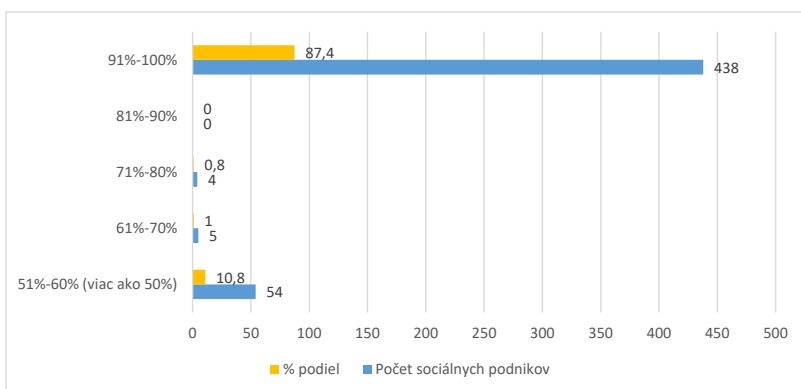
**Obrázok 4: Percentuálny podiel registrovaných sociálnych podnikov podľa krajov**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

## 2.4 Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa časti reinvestovaného zisku

Jednotlivé registrované sociálne podniky majú podľa zákona v prípade dosiahnutia zisku zo svojej činnosti použiť viac ako 50 % zo zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného

cieľa, ktorým je dosahovanie merateľného sociálneho vplyvu. V Registri sociálnych podnikov je rôzne stanovený percentuálny podiel zo zisku, ktorý sa využíva na dosahovanie merateľného sociálneho vplyvu. Podľa Obrázku 6, až 438 registrovaných sociálnych podnikov (čo je 87,4% z celkového počtu registrovaných sociálnych podnikov) sa rozhodlo, že chce použiť až 91%-100% podielu zo svojho zisku po zdanení na dosiahnutie svojho hlavného cieľa. 54 registrovaných sociálnych podnikov, čo je 10,8% podnikov z celkového počtu zaregistrovaných sociálnych podnikov, reinvestuje 51%-60% zo zisku po zdanení na dosiahnutie svojho hlavného cieľa - dosiahnutie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu.



**Obrázok 5: Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa časti reinvestovaného zisku**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

## 2.5 Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa právnej formy

Podľa Európskej únie v priestore sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania pôsobia 3 základné typy sociálnych podnikov:

1. družstvá - ktoré princípom svojpomoci naplňajú predstavu o vzájomnom zapojení sa znevýhodnených skupín do hospodárskeho života,
2. podporné spolky (služby zdravotných, sociálnych poisťovní, záložní),
3. neziskové verejnoprospešné organizácie vrátane nadácií.

Podľa Charty sociálnej ekonomiky v rámci sociálnej ekonomiky pôsobia najmä tieto typy sociálnych podnikov, ktoré majú aj svoje vlastné charakteristiky: družstvá, spolky, verejnoprospešné organizácie, nadácie (Social Economy Europe).

Sociálne podniky, ktoré vznikajú na Slovensku môžu mať viacero právnych foriem.



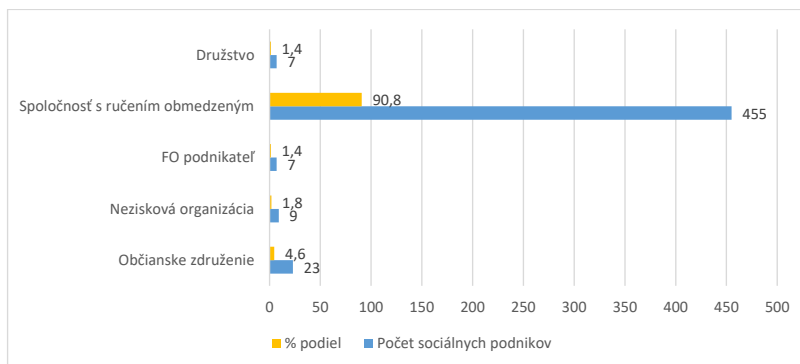
Podľa zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch „subjektom sociálnej ekonomiky môžu byť tieto právne formy: občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia, účelové zariadenie cirkvi, obchodná spoločnosť, družstvo alebo fyzická osoba - podnikateľ, ktorá je zamestnávateľom, a teda subjekty ktoré

a) nie sú väčšinou riadené štátnym orgánom, štátny orgán ich z väčšej časti nefinancuje, nevymenúva ani nevolí štatutárny orgán ani viac ako polovicu jeho členov a nevymenúva ani nevolí viac ako polovicu členov riadiaceho orgánu alebo dozorného orgánu,

b) vykonávajú hospodársku činnosť alebo nehopodársku činnosť v rámci aktivít sociálnej ekonomiky, a

c) ak podnikajú alebo vykonávajú inú zárobkovú činnosť podľa osobitných predpisov, nevykonávajú ich výhradne na účely dosiahnutia zisku alebo zisk z nich používajú spôsobom podľa tohto zákona“.

Najviac registrovaných sociálnych podnikov vzniklo na Slovensku od roku 2018 ako obchodné spoločnosti – konkrétne spoločnosť s ručením obmedzeným (Obrázok 7). Túto právnu formu si vybralo až 455 registrovaných sociálnych podnikov, čo je 90,8% z celkového počtu registrovaných sociálnych podnikov. Druhou právnou formou registrovaných sociálnych podnikov sú občianske združenia. Tie však majú podiel na celkovom počte registrovaných sociálnych podnikov len 4,6%. Medzi ďalšie právne formy sociálnych podnikov patria: neziskové organizácie, družstvá a fyzické osoby – podnikatelia, ktorých zastúpenie je však individuálne pod 2%.



**Obrázok 6: Rozdelenie registrovaných sociálnych podnikov podľa právnej formy**

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov k 31. 3. 2022

V závere ponúkame tabuľkový prehľad absolútnych a relatívnych početností v rámci sledovaných vybraných charakteristík podnikov, ktoré majú štatút registrovaných sociálnych podnikov a sú vedené v Registri sociálnych podnikov.

**Tabuľka 1: Celkový prehľad o registrovaných sociálnych podnikoch k 31. 3. 2022**

|                           |                                                            | Počet sociálnych podnikov | % podiel |
|---------------------------|------------------------------------------------------------|---------------------------|----------|
| Rok založenia             | 2018                                                       | 7                         | 1,4      |
|                           | 2019                                                       | 36                        | 7,2      |
|                           | 2020                                                       | 182                       | 36,3     |
|                           | 2021                                                       | 219                       | 43,7     |
|                           | 2022                                                       | 57                        | 11,4     |
|                           | Σ                                                          | 501                       | 100      |
| Druhy sociálnych podnikov | Integračný podnik                                          | 478                       | 95,4     |
|                           | Integračný podnik / Sociálny podnik bývania                | 0                         | 0        |
|                           | Integračný podnik / Všeobecný registrovaný sociálny podnik | 21                        | 4,2      |
|                           | Všeobecný registrovaný sociálny podnik                     | 2                         | 0,4      |
|                           | Σ                                                          | 501                       | 100      |
| Samosprávny kraj          | Bratislavský                                               | 29                        | 5,8      |
|                           | Trnavský                                                   | 40                        | 8        |
|                           | Trenčiansky                                                | 71                        | 14       |
|                           | Nitriansky                                                 | 37                        | 7,4      |
|                           | Žilinský                                                   | 95                        | 19       |
|                           | Banskobystrický                                            | 80                        | 16       |
|                           | Prešovský                                                  | 67                        | 13,4     |
|                           | Košický                                                    | 82                        | 16,4     |
|                           | Σ                                                          | 501                       | 100      |
| Časť zisku                | 51%-60% (viac ako 50%)                                     | 54                        | 10,8     |
|                           | 61%-70%                                                    | 5                         | 1        |
|                           | 71%-80%                                                    | 4                         | 0,8      |
|                           | 81%-90%                                                    | 0                         | 0        |
|                           | 91%-100%                                                   | 438                       | 87,4     |
|                           | Σ                                                          | 501                       | 100      |
| Právna forma              | Občianske združenie                                        | 23                        | 4,6      |
|                           | Nezisková organizácia                                      | 9                         | 1,8      |
|                           | FO podnikateľ                                              | 7                         | 1,4      |
|                           | Spoločnosť s ručením obmedzeným                            | 455                       | 90,8     |
|                           | Družstvo                                                   | 7                         | 1,4      |
|                           | Σ                                                          | 501                       | 100      |

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Registra sociálnych podnikov, 2022

Register sociálnych podnikov eviduje aj sociálne podniky, ktorým zanikol štatút registrovaného sociálneho podniku. Takýchto sociálnych podnikov bolo od začiatku registrácie v roku 2018 k 31. 3. 2022 35 registrovaných sociálnych podnikov. Dôvodom zániku štatútu registrovaného sociálneho podniku bolo skoro vo všetkých prípadoch vrátenie štatútu registrovaného sociálneho podniku. V jednom prípade išlo o udelenie bližšie nešpecifikovaných sankcií.

## **Záver**

Článok predkladá analýzu a prehľad registrovaných sociálnych podnikov podľa Registra sociálnych podnikov, ktorý spravuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny na Slovensku. Tento Register je verejný a registrujú sa v ňom všetky subjekty, ktorým bol Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR schválený štatút registrovaného sociálneho podniku, a to od roku 2018. Zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý nadobudol platnosť v tom istom roku, uvádza aj všetky povinné údaje, ktoré sú podniky povinné evidovať do Registra sociálnych podnikov.

Podľa týchto údajov sme vybrali niektoré charakteristiky a analyzovali stav registrovaných sociálnych podnikov na Slovensku k 31. 3. 2022. Konštatujeme, že najviac sociálnych podnikov bolo registrovaných v Registri sociálnych podnikov, a teda aj založených podľa novej legislatívy, v roku 2021, a to v počte 219. Až 95,4% všetkých registrovaných sociálnych podnikov predstavujú integračné sociálne podniky. Čo sa týka regionálneho rozdelenia, najviac registrovaných sociálnych podnikov za tento čas od roku 2018 vzniklo a získalo štatút registrovaného sociálneho podniku v Žilinskom a Košickom kraji. Čo sa týka použitia časti zisku po zdanení na reinvestovanie a naplnenie hlavného cieľa podnikania, 87,4% registrovaných sociálnych podnikov odvádza až 91%-100% zisku pod zdanení späť do podnikania pre účely dosiahnutia pozitívneho sociálneho vplyvu. Najčastejšou právnou formou týchto registrovaných sociálnych podnikov je obchodná spoločnosť, konkrétne spoločnosť s ručením obmedzeným.

Zo zistených údajov možno pozorovať narastajúci trend záujmu o zakladanie sociálnych podnikov na Slovensku. Domnievame sa, že k tomu prispieva legislatívna úprava zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ale aj rozšírenie povedomia o význame sociálnych podnikov v spoločnosti, najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré napomáha vzniku sociálnych podnikov skrze Regionálne centrá sociálnej ekonomiky v jednotlivých krajoch Slovenska, ale aj ďalšie podporné a metodické inštitúcie. Regionálne centrá sociálnej ekonomiky poskytujú podrobné informácie pri prvých krokoch pred registráciou sociálneho podniku, poskytujú rady pri získaní štátnej podpory, ale aj podpory z iných zdrojov a poskytujú aj pomoc pri samotnom podnikaní.

## PodĎakovanie

Tento článok bol podporený projektom VVGS 2021-1989 *Sociálna ekonomika – sociálne podniky a ich význam pre rozvoj samosprávy*.

## Literatúra

DEFOURNY, J., DEVELTERE, P., FONTENEAU, B. 1999. *L'économie sociale au Nord et au Sud*. Belgium : Université de Liege, Centre d'Economie Sociale. Dostupné na: [https://emes.net/content/uploads/publications/Defourny.Develtere\\_SE\\_North\\_South\\_Chap1\\_EN.pdf](https://emes.net/content/uploads/publications/Defourny.Develtere_SE_North_South_Chap1_EN.pdf)

EUROPEAN COMMISSION. 2021. *Commission presents Action Plan to boost the social economy and create jobs*. [online]. [cit. 2022-01-12]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=10117&furtherNews=yes#navItem-1>

EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE. 2017. *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*. [online]. [cit. 2022-01-12]. Dostupné na: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/recent-evolutions-social-economy-study>

KORIMOVÁ, G. a kol. 2008. *Sociálne podnikanie a sociálny podnik*. Banská Bystrica : Kopernikus. ISBN 978-80-969549-6-4

KORIMOVÁ, G. 2014. *Sociálna ekonomika a podnikanie*. Banská Bystrica : Belianum. ISBN 978-80-557-0695-5

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. 2018. *Sociálna ekonomika*. [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/>

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. 2021. *Register sociálnych podnikov*. [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/>

PČOLINSKÁ, L. 2021. *Sociálna ekonomika a sociálne podnikanie*. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ v Košiciach. ISBN 978-80-574-0076-9

PONGRÁČZ, E. 2021. *Spoločenská zodpovednosť a sociálna ekonomika*. 1. vydanie. Praha : Agentúra Fáma. 97 s. ISBN 978-80-904926-7-7.

SOCIAL ECONOMY EUROPE. *The Social Economy Charter*. [online]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné na: <https://www.socialeconomy.eu.org/the-social-economy/the-social-economy-charter/>

ÚPSVAR. 2022. *Miera nezamestnanosti*. [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na: [https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2022.html?page\\_id=1153450](https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2022.html?page_id=1153450)

*Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch*

**Adresa autora**

Ing. Lenka Pčolinská, PhD.

ID ORCID: 0000-0002-5856-6141

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Fakulta verejnej správy

Popradská 66, 040 11 Košice

E-mail: lenka.pcolinska@upjs.sk